

Λίλα Λαλαούνη

Η [Ιουλία Λαλαούνη](#), όπως ήταν το πλήρες της όνομα, γεννήθηκε στην Αθήνα στις 9 Ιουνίου 1918. Το όνομά της είναι ένα από τα τρία μόνο γυναικεία ονόματα, μαζί με αυτά της Ελένης Λαμπίρη και της Ρένας Κυριακού, στην αναφορά σε Ελληνίδες συνθέτριες του Φ. Ανωγειανάκη, στο συμπλήρωμα για την Ελληνική μουσική στην μετάφραση της Ιστορίας της μουσικής του Karl Nef. ¹

Ήταν εγγονή του συνθέτη Τιμόθεου Ξανθόπουλου (1876-1943) ο οποίος συνέθεσε πολλές δημοφιλείς μελωδίες στις αρχές του αιώνα μας και κόρη της μουσικοκριτικού Αλεξάνδρας Λαλαούνη (1894-1974). Ακολουθώντας την οικογενειακή παράδοση, ασχολήθηκε με τη μουσική. Το ταλέντο της αναδείχθηκε σε πολύ νεαρή ηλικία. Στις 9 Ιανουαρίου του 1926 σε ηλικία μόλις 8 ετών δίνει [συναυλία στο Θέατρο Κεντρικόν](#) με την Ορχήστρα του Συλλόγου Συναυλιών παίζοντας το Κοντσέρτο σε λα ελάσσονα του Robert Schumann.

Χαρακτηρίστηκε παιδί θαύμα και το 1927, σε ηλικία 9 ετών, πήγε για σπουδές στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης. Σε ηλικία 10 ετών συμμετείχε σε συναυλία στο "Grosser Konzerthausaal" με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βιέννης ερμηνεύοντας το πρώτο κοντσέρτο του Beethoven. Ύστερα από τις σπουδές της στο πιάνο με τους Manhart και Κεσίσογλου, ασχολήθηκε με θεωρητικά, σύνθεση και ενορχήστρωση με τους Robert Konda και Karl Weigl, συμπληρώνοντας τις θεωρητικές σπουδές της το 1934. Παράλληλα, πήρε μαθήματα πιάνου από τον Arthur Schnabel στο Βερολίνο μέχρι (μάλλον) το 1933. Το 1945 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι οπότε και πήρε μαθήματα σύνθεσης και εκκλησιαστικού οργάνου από τον Marcel Dupre.

Η λαμπρή της καριέρα ως πιανίστα διήρκεσε πολλές δεκαετίες και κάλυψε όλη την [Ευρώπη](#). Από την αρχή της σταδιοδρομίας της είχε θαυμάσιες κριτικές. Ήδη από το 1931 τα Μουσικά Χρονικά της Αθήνας γράφουν: " Αρκετά ενδιαφέρουσαι ήσαν και αι συναυλίες της νεωτάτης καλλιτέχνιδος του πιάνου δεσποινίδος Λέλας [sic] Λαλαούνη, που εδόθησαν στα Ολύμπια. Στις συναυλίες αυτές η δ-νις Λαλαούνη στην εκτέλεσι πολύ εκλεκτού προγράμματος έδειξε άλλη μια φορά την σπάνια μουσικότητα και την εξελιγμένη τεχνική της. Αναμφίβολα έχει ευρύτατο καλλιτεχνικό μέλλον, αν, εννοείται, καλλιεργήσει συστηματικώτερα το έμφυτο ταλέντο της, ιδίως από μουσικοτεχνικής απόψεως". ²

Ανάμεσα σε άλλες κριτικές και αυτή του Richard [Strauss](#) ο οποίος δήλωσε : "...Η Λίλα Λαλαούνη έπαιξε υπό την διεύθυνσή μου την *Burlesque* μου εξαιρετικά. Πρόκειται για ένα μεγάλο ταλέντο, που αξίζει ιδιαίτερη προσοχή..." Και πραγματικά παρ' όλο που τα παιδιά-θαύματα δεν έχουν πάντοτε μακροχρόνιες καριέρες η Λίλα Λαλαούνη έδειξε ότι διέθετε το ταλέντο και την δύναμη για μια παγκόσμια καριέρα σαν πιανίστα και σαν συνθέτις.

Στα ρεσιτάλ της συχνά περιελάμβανε και έργα της. Από τα πιο αγαπημένα της φαίνονται να είναι η [Fantasie](#), [Elegie](#), [Capriccio](#) sur 3 themes du Chevalier a la rose de Richard Strauss και [Petite Suite](#).

Στα προγράμματά της επίσης περιλαμβάνει και έργα άλλων Ελλήνων συνθετών όπως του [Μανώλη Καλομοίρη](#) και του [Δημήτρη Μητρόπουλου](#).

Το συνθετικό της έργο έχει να παρουσιάσει έργα οργανικά, για πιάνο σόλο και έργα για φωνή και πιάνο. Κορυφαία θέση ανάμεσα στα οργανικά της έργα κατέχουν τα δύο κοντσέρτα για πιάνο και ορχήστρα. *Το Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 1*, σε μι ελάσσονα πρωτοπαίχθηκε στην Αθήνα στις 23 Απριλίου 1943 από την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών υπό την διεύθυνση του Hans Hoerner. ³ Αργότερα παίχθηκε το 1947 στις συναυλίες Lamougeux, με διευθυντή τον Eugene Bigot, το 1948 με την Συμφωνική του Ραδιοφωνικού Σταθμού Παρισίων, με διευθυντή τον Tony Aubin και στο Λονδίνο με την Νέα Συμφωνική Ορχήστρα με διευθυντή τον Arthur Dennington.

Ο Jean Witold στο πρόγραμμα της Orchestre de la Societe des Concerts du Conservatoire η οποία έδωσε την πρώτη εκτέλεση του *Κοντσέρτου για πιάνο και ορχήστρα αρ. 2*, σε ντο ελάσσονα με διεύθυνση του Arthur Goldschmidt, στο Παρίσι στις 29 Οκτωβρίου του 1957, γράφει για το ύφος της συνθέτριας: "...δύο εντυπώσεις μένουν με την πρώτη ακρόαση του Κοντσέρτου σε ντο ελάσσονα, που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως δύο πόλοι: η αρρενωπότης του ρυθμού και η γυναικεία χάρη της μελωδίας...το πρώτο μέρος του κοντσέρτου Allegro ma non troppo, αρρενωπό και αποφασιστικό σε ελεύθερη φόρμα σονάτας, διακόπτεται από ένα τραγουδιστό ιντερμέδιο, *riu lento*, μελωδικό και με μορφή ελεγείου. Το Andantino arioso είναι ένας μικρός ρεμβασμός, που έχει χαρακτήρα Faure, με μορφή Lied μετά επωδού, ενώ το Allegro giocoso μορφής rondeau, στηριγμένο σε τρία θέματα είναι πολύ πρωτότυπο, εύθυμο, ζωηρό και σοφά επεξεργασμένο...".⁴ Η πρώτη εκτέλεση του έργου αυτού στην Ελλάδα έγινε [στις 14 Μαρτίου 1960](#) με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και την Λίλα Λαλαούνη στο πιάνο υπό την διεύθυνση του Δημήτρη Χωραφά.

Ανάμεσα στα κυριώτερα έργα της περιλαμβάνονται: ⁵

Οργανικά:

- ▣ *Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 1*, σε μι ελ.
- ▣ *Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα εγχόρδων αρ. 2*, σε ντο ελ.
- ▣ *Syntheses et Catalyses (Συνθέσεις και Καταλύσεις)*
- ▣ *3 Improptus (Αυτοσχεδιασμοί)* για φλάουτο και πιάνο
- ▣ *Κουιντέτο εγχόρδων*

Πιάνο Σόλο:

- ▣ *Μικρή σουίτα αρ. 1*, σε πέντε μέρη
- ▣ *Claire de lune*
- ▣ *Καπρίτσιο πάνω σε τρία θέματα από τον ιππότη με το ρόδο του R. Strauss*
- ▣ *Ελεγεία*
- ▣ *Burlesque*
- ▣ *Σονάτα αρ. 1*
- ▣ *Μικρή σουίτα αρ. 2*
- ▣ *Σονάτα αρ. 2*

Φωνητικά:

- ▣ *6 Τραγούδια (σε ποίηση Γκάιτε, Μαίρικε, Χάινε, Καβάφη, Σικελιανού)* για σοπράνο και πιάνο (4 από αυτά και σοπράνο και ορχήστρα)
- ▣ *2 Κινέζικα τραγούδια (σε ποίηση Λι Τάι-πο)* για σοπράνο και πιάνο
- ▣ *2 Τραγούδια (σε ποίηση Κ. Καρθαίου)* για σοπράνο και πιάνο
- ▣ *4 Rondeaux (σε ποίηση Καρόλου της Ορλεάνης)* για βαρύτονο, μεσόφωνο και πιάνο
- ▣ *6 Σονέτα (σε ποίηση Π. Κανελλόπουλου)* για σοπράνο και πιάνο

Η δωρεά της [Αλεξάνδρας Τριάντη](#) προς την Βιβλιοθήκη ανάμεσα σε άλλα περιλαμβάνει τρία χειρόγραφα τραγούδια για φωνή και πιάνο της Λίλας Λαλαούνη τα οποία η συνθέτρια [αφιέρωσε](#) στην διάσημη Ελληνίδα τραγουδίστρια. Πρόκειται για τρία μελοποιημένα σονέτα του Παναγιώτη Κανελλόπουλου από τον κύκλο των σονέτων του με τίτλους 1. *Και ξεκινάμε*, 2. *Ω γι' άκου*, 3. *Τ' ακούσαν τ' όνομά της τόσσι*.

Στις 10 Μαρτίου 1996 στα πλαίσια του αφιερώματος του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών "Μουσική και Γυναίκες" παίχθηκε το *Κουιντέτο εγχόρδων* της Λίλας Λαλαούνη, λίγες μόνο μέρες μετά τον θάνατό της στο Παρίσι στις 12 Φεβρουαρίου.

Το αρχείο της, κατόπιν ίδιας επιθυμίας, παραχωρήθηκε στο Ωδείο Αθηνών.

Μεγάλο μέρος του εικονογραφικού υλικού το οποίο παρουσιάζεται σε αυτό το άρθρο (προγράμματα, φωτογραφίες) περιέχεται, μεταξύ άλλων, στη ευγενική δωρεά της κυρίας Αγγέλας Λαλαούνη-Artner προς την Μουσική Βιβλιοθήκη Λίλιαν Βουδούρη σε μνήμη της αδελφής της Λίλας Λαλαούνη.

- 1 Karl Neff, *Ιστορία της Μουσικής*, μετάφραση και προσθήκες Φοίβος Ανωγειανάκης (Αθήνα: Βότσης 1985). Αναλυτικότερη αναφορά στο άρθρο του Γ. Λεωτσάκου, "Ελληνίδες συνθέτριες", *Πρόγραμμα Μέγαρο Μουσικής Αθηνών*, (10/3/1996), 13-18
- 2 Ο Χρονικός, "Από την καλλιτεχνική μας κίνηση", *Μουσικά χρονικά*, 11-12 [35-36] (1931), 277
- 3 Λεωτσάκος, όπ. αν., 32-35
- 4 Jean Witold, "Λίλας Λαλαούνη, Κοντσέρτο αρ. 2 για πιάνο και ορχήστρα εγχόρδων", *Πρόγραμμα Κρατική Ορχήστρα Αθηνών*, (14/3/1960)
- 5 Λεωτσάκος, όπ. αν., 35